

⊕ SZÖVEG: KŐSZEGI MARGIT, KÉP: MARI LÁSZLÓ

BARANGOLÁS A FÉLHOLD MÁSİK OLDALÁN

OROSZ – SZOVJET – POSZTSZOVJET ISZLÁM

Az iszlámról ma a Közel-Kelet, az arab világ, az Iszlám Állam terrorszervezet jut eszünkbe. Kegyetlenségük, szigorú szabályaik, katonai akcióik. És a nagypolitika rájuk adott ellenválasza. A felvételek, melyek bejárják az internetet, ahol célkeresztben szaladó fegyveres alakokat likvidálnak a szemünk előtt. Ha az iszlám finomabb, nőies oldalát elevenítjük fel, akkor lefátyolozott nők, fejkendő asszonyok és lányok képe tűnik elénk. És legújabban a migránsok megállíthatatlan tömege. Ám érdemes elszakadni e képektől, és a háború sújtotta Közel-Keletet elhagyva más területeken is látni az iszlámot. Egy másik kultúrát és annak sokszínűségét, békésebb, vagy éppen másféle háborút folytató mindennapjait

Változó nézőpontok

Az iszlám világgal szembeni negatív hozzáállás mély gyökerekkel rendelkezik kultúránkban. Az európai államok történetében az arab, majd az oszmán térhódítás megfigyelése kiemelkedő jelentőségű. Már az iskolában megtanuljuk, hogy Martell Károly 732-ben aratott győzelme az arabok felett lehetővé tette Európa és az európai államok létrejöttét. Ahhoz, hogy Kolumbusz Kristóf útnak indulhasson 1492-ben Amerika partjai felé, szükség volt a spanyol uralkodópár győzelmi ünnepére is: a felszerelt hajókat annak öröme bocsátották rendelkezésére, hogy végleg kiűzték Európából a muszlim mórakat. Az európai népek összefogásaként létrejött Szent Liga hatalmas sikere 1686-ban, a hadjárat az oszmánokkal szemben, ami felszabadította Buda várát és szinte a teljes egykori Magyar Királyságot, új távlatokat és egyben új világtrendet is nyitott.

A hatalmasra duzzadt európai gyarmatbirodalmak 19. századi virágzása, majd a 20. század felforgató eseményei tovább mélyítették az északatlanti és az iszlám kultúra fegyveres konfliktusokkal kísért szembenállását. A globalizáció nyomán eszkalálódó feszültségek a 21. században hatalmas kihívások elé állítják a világot. Ám nem mindenki úgy gondolkodik, mint mi! Az iszlám világ felé aktív politikát folytató Oroszország nézőpontját például másképp alakították a történelem eseményei.

Az orosz aktivitás nem új keletű, a 20. század második felének hidegháborús eseményei mély nyo-

AZ ISZLÁM MÁSIK ARCA(I)

Hajlamosak vagyunk az iszlám világot az arabbal azonosítani, miközben a muszlimok közösségének csupán egy részét adja ez a népcsoport. Asszonyok hagyományos muszlim viseletben, fejkendővel a fejükön mosolyognak ránk, de arcvonásaik a közép-ázsiai népekéi, ruhájuk anyaga és mintázata pedig az európai piacokon elterjedt tömegárukat idézi

mokat hagytak a harmadik világ muszlim közösségeiben. Az orosz társadalom számára azonban az iszlám nem jelenti azt a külső fenyegetettséget, amit az európai kultúra generációról generációra örökít: évszázadok óta együtt élnek muszlim hívők nagy tömegével! A tatár iga lerázása után hódító hadjáratok sorát vezették a muszlim lakosságú területekre. Számukra az iszlám világ nem külső félelmetes ellenség, amitől védeni kell államukat: sokkal inkább megregulázott alattvalók, az orosz nép által igazgatott „tévelygők”, akiket fel kell szabadítani, más utakra kell kalauzolni. Az erre használt módszereik manapság is igen sokfélék lehetnek: miközben a Kaukázus északi lejtőin újra és újra fegyverek ropogását hallani, a Volga mentén békés együttélést, gazdagságot és prosperitást látunk.

Milyen muszlimok élnek Oroszországban? Milyen változott helyzetük az idők során, hogyan jöttek létre a sajátos viszonyok muszlimok és oroszok között a kontinensnyi méretű ország területén?

Szerte a nagy Oroszországban

Az egykori Szovjetuniót felölelő területen legalább 80 millió muszlim lakos él. Úgy 60 millióan az 1990-es évek elején önállóság útjára lépett, egykori kaukázusi és közép-ázsiai tagállamok lakói. A kaukázusi Azerbajdzsánban, valamint a közép-ázsiai Kirgizisztánban, Tádzsikisztánban, Türkmenisztánban és Üzbegisztánban a lakosság túlnyomó többsége muszlim, de Kazahsztán népességének is több mint fele az iszlám követője. Ezek az államok ma ugyan függetlenek, de évszázadokon át orosz, később szovjet fennhatóság alá tartoztak, és a mai napig is szoros szálak fűzik a Nagy Testvérhez. A mai

KULTÚRÁK KEVEREDÉSE

Egyszerre ismerős és különös: a férfidominancia, a női viselet, a bazári hangulat az iszlámhoz kapcsolódói sztereotípiáinkat hívja elő, miközben a használati eszközök, a férfiak ruházata és a környezet nyugati mintákat idéz

Oroszország területén élő 15-20 millió muszlim önmagában is igen jelentős lélekszám – ám ők független államról még csak nem is álmodhatnak, autonómiájuk, vagy önálló közigazgatási területességük léte pedig nem szerves fejlődés eredménye, sokkal inkább a sztálini megosztó és ellenőrző nemzetiségpolitika sajátos, szovjet idők is túlélt terméke.

A korábbi évtizedek vallásellenes politikája nyomán persze a fenti számok közel sem jelentik azt, hogy ennyi ember élne a szigorúan vett iszlám vallási rítusok szerint. Sokkal inkább sajátos kulturális kötődésük, vallási környezetből táplálkozó identitásuk alapján tekinthetők muszlimoknak. Igen fontos, politikai mozgalmak által is aktivizált további összekötő kapocs közöttük, hogy többségük az altáji nyelvcsalád török ágának valamelyik nyelvét beszéli. Ám nem egységes közösségről van szó: különböző, egymástól hatalmas távolságokra élő népcsoportok adják a posztszovjet muszlim lakosságot.

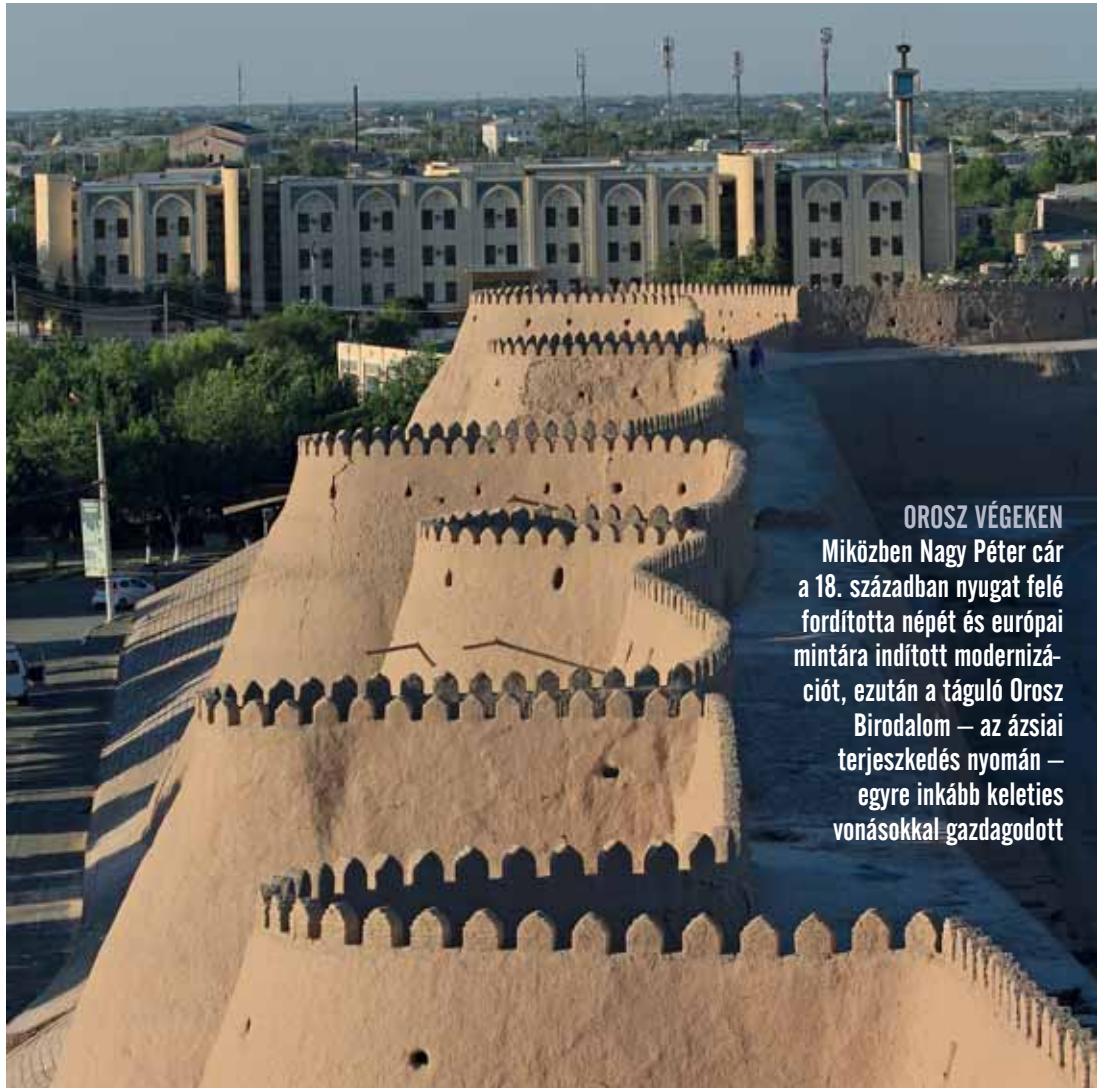
Évszázados hódítások

A sajátos oroszországi iszlám közösségek nyomában járva öt évszázadot is visszaugorhatunk az időben. Hogyan állt ekkor Európa és Oroszország az iszlám világhoz? Miközben Európa nyugati felében a földrajzi felfedezések nyomán megindult a világ meghódítása és a gyarmatbirodalmak kialakítása, keleten az Oszmán Birodalom folyamatos fenyegetést jelentett. A következő évszázadokban azonban az iszlám nagyhatalom méltó ellenfélre lelt az ortodox keresztény Bizánc örökségét átvevő, folyamatosan erősödő, területileg is gyarapodó cári Oroszországban. A tatár igát lerázó orosz állam már a 16. századtól kezdve hódított olyan területeket, melyek Dzsingisz kán egykori hatalmas birodalma részét képezték. Az Arany Horda szétesése után a keleti, délkeleti terjeszkedéssel egyre több iszlám alattvalóval kellett számolnia az orosz cárnak.

Az oszmán–orosz vetélkedésében a 18. század hozta meg a látványos fordulatot, az utóbbi javára: az iszlám világ északi területei fokozatosan orosz fennhatóság alá kerültek. A 19. században már csak

a zsugorodó Oszmán Birodalom volt az iszlám egyetlen igazán jelentős központja! Határain kívül a muszlimok Hollandia, Anglia és Franciaország nagy gyarmatbirodalmának alattvalói voltak – vagy az Orosz Birodalom lakosságát gyarapították!

Ha időben is sorra vesszük azokat a területeket, ahol az Orosz Birodalom muszlim lakosságot vont az érdekszférájába, akkor a Kazanyi és Asztraháni Kánságot kell elsőként említenünk a 16. században. A Fekete-tenger partvidékének meghódítása, az. ún. Új-Oroszország integrálása a 18. századtól vált intenzívebbé, melynek egyik nagy fegyverténye volt a korábban rettegett Krími Kánság elfoglalása 1783-ban. A 19. század elejétől Oroszország az Oszmán Birodalom rovására nem csupán a Fekete-tenger mentén terjeszkedett, de fokozatosan a Kaukázust is a fennhatósága alá vonta. A század második felétől Közép-Ázsiában kiterjesztették uralmukat a kazahok, a türkmének és tadzsikok területeire is, miközben olyan nagy múltú államok kerültek az érdekszférájukba, mint a Kokandi, Hívai és Buhari Kánságok.

OROSZ VÉGEKEN
Miközben Nagy Péter cár a 18. században nyugat felé fordította népét és európai mintára indított modernizációt, ezután a táguló Orosz Birodalom – az ázsiai terjeszkedés nyomán – egyre inkább keleties vonásokkal gazdagodott

Alattvalói sokszínűség

A Fekete-tenger partján, valamint a Kaukázus északi előterében és völgyeiben élő muszlim közösségek létszáma a sorozatos orosz–török háborúk nyomán erőteljesen megcsappant, sokan választották az oszmán fennhatóságú területekre vándorlást. A maradék legbefolyásosabb közössége a krími tatároké lett, akik az európai és a szláv kultúra felé is nagyobb nyitottságot mutattak, és a megváltozott viszonyokhoz igyekeztek alkalmazkodni. Az újító szándék, a 19. századi kulturális reformtörekvések és a nyomukban éledező nemzeti mozgalmak is általuk terjedtek el a keletebbre élő muszlim közösségekben is, miközben életüket számtalan módon korlátozta a központosító orosz hatalom.

A 18. század második felében, Nagy Katalin uralkodása idején született a döntés, hogy az egykori Kazanyi és Asztraháni Kánság területén élő, muszlim hívő volgai tatárok számára biztosítsák vallási alapokon nyugvó közösségeik működését, feloldják gazdasági tevékenységeik korlátozását. Az újonnan meg-

hódított keleti, muszlim lakosságú területekre orosz társaiknál bátrabban induló volgai tatár kereskedők hatalmas vagyonokra tettek szert a 19. században, amelyeket Kazany és más, Volga menti területek felvirágoztatására, ipari létesítményekbe fektettek be.

Az Orosz Birodalom Volgától keletre eső területein ennek következtében sajátos iszlám kultúra formálódott. A volgai tatárok közösségeiben erőteljes volt Buhara és Szamarkand nagy szunnita ortodox vallási központjainak hatása. Másrészt viszont a központi hatalommal ápolt jó viszony és a gazdasági előnyök megtartása érdekében az orosz hatások is beépültek képzési rendszerükbe. Ennek eredményeként vették át a krími tatár reformer, Ismail Gaspírali modern módszertanát az oktatásban, ami az arab nyelv tanításának megreformálása mellett a világi tananyag jelenlétét is hozta az iskolákban. A közép-ázsiai területek muszlim lakosságának zöme viszont megmaradt a hagyományos keretek között.

A CÁR ÚJ ALATTVALÓI

A 19. században az Orosz Birodalom hatalmas területeket foglalt el Közép-Ázsiában, az iszlám északi vidékeit hasította ki magának. Igen nagy arányban kerültek ezzel muszlim hívők az orosz uralkodó fennhatósága és katonai ellenőrzése alá

SAJÁTOS MODERNIZÁCIÓ

A cári adminisztráció hasonló volt a nyugati gyarmatosítók életmódjához: civilizációjuk vívmányait átköltöztették a lenézett népekhez, mintegy falakat emelve hódított és meghódítottak, civilizáltak és barbárok közé

Geopolitikai sorozatunk
támogatója a

PAGEO

TREND FM
 HÁZI ÉS MUNKAHATÁRI RÁDIÓ
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR
 A rádióban vendégünk a témáról:
KŐSZEGI MARGIT
 Korábbi műsoraink meghallgathatók:
www.trendfm.hu

A nemzeti eszme szolgálatában

A 19. század, a nemzeti eszme ébredésének időszaka a soknemzetiségű Orosz Birodalmat és annak muszlim lakosságát sem hagyta érintetlenül. Az oroszországi iszlám egyik sajátossága, hogy híveinek zömét türk eredetű, a török nyelv valamelyik változatát beszélő népcsoportok adják. Az Oroszország területén élő szunnita iszlám, török nyelvű népek jogaikért való közös fellépésének igénye a legnyugatibb közösségekben fogalmazódott meg. Az orosz egyetemeken tanuló, európai eszmékkel megismerkedő krími tatár értelmiségiek tekintettek a legkritikusabb szemmel arra, hogy közösségeikben milyen mértékben korlátozzák a szabadságjogok érvényesítését.

A pántörök eszme a krími tatár értelmiség kulturális reformmozgalmának terméke, főként Gaspirali írásai révén indult az 1880-as években. Bár

munkáiban a kulturális megújulást, az oktatás reformját, a felvilágosítást helyezte előtérbe, mégis ő fogalmazta meg Oroszország iszlám török népeinek „a nyelv, a hit és a tettek egységének” szükségességét, a pántörök mozgalom jelszavát.

A 20. század elején a pántörök eszme a pániszlamizmussal társult, ami minden oroszországi muszlim hívót megcélzott, és a jogaikért való egységes fellépést szorgalmazta. A krími és volgai tatárok által kezdeményezett kongresszusokon azonban nem sikerült egységes programot alkotniuk, a nem török nyelvű hívők eleve közönnnyel tekintettek a kezdeményezésre. Nem jutottak tovább a különböző népek autonómiaigényének megfogalmazásán sem, ami a kommunista hatalomátvétel után néhány éven belül kiüresedett szólam maradt csupán.

TATÁR ISZLÁM

Az orosz érdekszféra iszlám kultúrájában a tatár népcsoport vált jelentős közösségformáló erővé, miközben életmódjában, szokásaiban nem az oszmán, hanem a közép-ázsiai, nagy szunnita ortodox vallási központok hagyományaival azonosult (balra)

SZOVJET ÖRÖKSÉG

A vallásellenes kommunizmus az 1920–30-as években drasztikus eszközökkel sújtott le az iszlám közösségekre. A II. világháború után a háborús hős öntudatával felvértezett és a kommunizmus eszméjét győzelemre vivő Homo Sovieticus embereszménye alapján kívántak engedelmes elvtársakat nevelni a lakosságból (lent)

Lecsap a kommunizmus

A kommunizmus ateista, nyíltan vallásellenes és antiklerikális ideológiája a muszlimok közösségei számára az évszázados kulturális virágzásuk után tragikus változást hozott. Eredendően a kommunizmus eszméi a muszlim hívők körében is hatottak, a legismertebb muszlim bolsevik a baskíriai tatár Mirszaid/Mirza Szultan-Galijev, a Muszlim Kommunista Párt megalapítója. A kommunista forradalmi eszméket nemzeti ideológiává tette: az elnyomatásban élő tatárokat tekintette azok ideális terjesztőinek Ázsia iszlám világa felé. Az orosz kommunisták számára veszélyes nézetei miatt már az 1920-as évek elején bebörtönözték, majd 1940-ben kivégezték. Halála egybeesett a szovjet politika új korszakának nyitányával: a szovjet propagandagépezet épp az ő elveit kezdte alkalmazni, amikor az

orosz nemzeti eszme szolgálatába állították a kommunista ideológiát!

Eközben – már a kommunizmus első éveiben – elkoboztak minden egyházi vagyont, felszámoltak minden vallási intézményt, ami egyet jelentett a muszlim közösségek legalapvetőbb közösség-szervező erejének ellehetetlenítésével. Nem működhetek az iskolák, nem használhatták az arab írást, betiltották az egyházi törvénykezést, a hagyományos ruházatot, sőt a Korán kötetét is begyűjtötték és nyilvánosan elégették. Az ulema tagjait megrágalmazták, bebörtönözték, munkatáborokba deportálták. A közös imádkozást betiltották, a hivatalos statisztikák szerint 1942-ben mindössze 1312 működő mecset maradt meg (miközben 1914-ben a számuk 24 562 volt). A pántörök és pániszlam eszméket csírájában igyekeztek elfojtani.

Feszültségócok

A II. világháború német megszállási zónájának felszámolása után, 1943–44-ben Sztálin a hazaárulás vádját használta fel, hogy a legfontosabb határterületeken, a Fekete-tenger és a Kaukázus vidékén megoldja a muszlim jelenlét problémáját. A kollektív bűnösség elvét alkalmazták minden nemkívánatos etnikumra, a hazaárulás vádjának teljes Szovjetunióra kiterjedő propagandahadjáratával pedig sikeresen fordították szembe az orosz lakosságot a megbélyegzettekkel. Közben a csecseneket, ingusokat, balkárokat, karacsajokat, kalmüköket és krími tatárokat deportálták Közép-Ázsiába, Szibériába és az Urál hegységbe, az elhagyott földjeikre oroszok sokaságát telepítették. A kényszerbetelepülők magas számával és a száműzötteknek létrehozott munkatáborokkal indult meg a közép-ázsiai tagköztársaságok, valamint az Urál és Szibéria életének gyökeres átalakulása.

A hatalmas kényszermozgások azonban nem az elvárt eredményt hozták: a deportálás óriási traumaként része lett az áttelepített népek közösségi tudatának, szította ez ellenállásukat a Szovjetunió és

az orosz nép felé. Sztálin halála után igyekeztek kiélni a rájuk kényszerített keretből: a csecsenek és az ingusok önhatalmúlag is megkezdték a Kaukázusba való visszaköltözést. Miután Hruscsov hivatalosan is elítélte a deportálásokat, az áradat megállíthatatlan volt, így a hivatalos politika végül engedélyezte a kaukázusi népek visszatelepülését és nemzetiségi autonómiaterületeik működését.

A deportálás évei nem múltak el nyomtalanul, különösen a krími tatárok fogyása volt tragikus (50%-os), amely mögött szándékos politikai akarat is felsejlik (ők 1956–57 folyamán sem térhettek vissza a Krím félszigetre). A sztálini politika olyan feszültségócot eredményezett a Kaukázus északi lejtőin, amivel a későbbi szovjet vezetők sem tudtak mit kezdeni, így a posztsovjeter orosz államnak kellett újra és újra szembenéznie a polgárháborús helyzetű fajuló, fegyveres összecsapásokkal. Az ellentét a visszatelepülő egykori lakosok és a helyükre betelepített orosz népesség között húzódik, a zavargások az 1950-es évektől napjainkig gyakorlatilag folyamatosak.

HOL ÉLNEK MA?

Az oroszországi muszlim közösségek legnagyobb területi koncentrációját a Kaukázus vidékén, valamint a Volga és mellékfolyói mentén találjuk, de vannak kisebb közösségek az Urálon túl, Szibériában is. Az ország 7 területegységében alkotnak muszlimok abszolút többséget: a Fekete-tenger és a Kaszpi-tenger között emelkedő Kaukázus hegyvonulatainak északi völgyeiben található Karacsaj- és Cserkeszföldön, Kabard- és Balkarföldön, Ingusföldön, Csecsenföldön és Dagesztánban, valamint keletebbre ugorva a Volga felső folyása és a Káma, Bjelaja folyók menti Baskíriában és Tártárföldön, az Urál hegység előterében. Jelentős továbbá az össznépességéből való részesedésük a Kaukázus vidékén található Adigeföldön és Észak-Oszétiában, a Volga mentén található Uljanovszkban és Asztrahánban, a Volga és a Kaukázus közötti Kalmükföldön, az Urál hegység lábánál fekvő Orenburgban, valamint a szibériai Hanti-Manysi Autonóm Területen, az Urál délkeleti lejtőin található Cseljabinszkban, Tyumenyben és Kalmükföldön. A Moszkvában székelő Oroszországi Muftik Tanácsa három régióba osztja híveit. A központi régióhoz Moszkva, a Volga menti területek és az Urál déli lábának muszlim lakossága tartozik. Külön régiót alkot Szibéria és a Távol-Kelet, míg a harmadik az Észak-Kaukázus. Valójában a muszlim közösség két, markánsan elkülönülő és egymással kapcsolatot alig tartó csoportosulásból áll: az első két régió alkotja az egyiket, míg az Észak-Kaukázus muszlim közösségei tőlük teljesen függetlenül, önállóan működnek. Az oroszországi muszlim lakosság igen heterogén etnikai összetételű, különböző kulturális kötöttségekkel, hagyományokkal rendelkezik. Legnépesebb népcsoportjaik a tatárok, a baskírok, az azeriek és a csecsenek.

AZ ISzlám ÚJJÁSZÜLETÉS

A Szovjetunió felbomlását követő szabadabb légkörben nem csupán a közösségek születtek újjá, hanem az iszlám kapcsolatok is szorosabbá váltak. Ez jelentősen átalakította az orosz érdekszféra iszlám közösségeit, ami megmutatkozik a gomba módra szaporodó, a korábbiaktól eltérő stílusú, fényűző vallási épületekben is – Taskent, Džuma-mecset (balra)

POSZTSZOVJET ÁTALAKULÁS

Az átalakuló iszlám városok még őrzik a szovjet idők lenyomatát. A taskenti emlékmű témája ugyan változott (most: Függetlenség), de építészeti stílusa elárulja eredeti funkcióját, amit a kommunista propaganda nélkülözhetetlen térformáló kellekeként töltött be (jobbra fent)

Megengedett iszlám – újjászülető iszlám

Az oroszországi iszlám-újjászületés viszonylag lassan indult be. A mecsetek száma a 2000-es évek elején alig haladta meg a 3500-at, miközben 1917-ben 12 ezernél is több volt a mai országterületen. Az 1990-es években újraszerveződött az iszlám oktatás, s lehetőség nyílt, hogy a fiatalok az iszlám világ más államainak neves intézményeiben tanulhassanak. Így a 21. századra már felgyorsult a közösségszervezés, a külkapcsolatok erősödése következtében pedig már nemcsak a módosabb volgai tatárok földjén, hanem a Kaukázusban is megfigyelhető a látványos, vallási épületegyüttesek szaporodása. Ez egyben szemléltetést is jelent a hívők körében, hiszen hosszú évtizedek tiltó politikája után nem egyszerűen belső újjászervezésnek lehetünk tanúi, hanem az iszlám világ módosabbnak és befolyásosabbnak számító központjaihoz való kötődésnek is.

Mindez Közép-Ázsiában és a Kaukázus-vidéken a leglátványosabb, ami jelentős anyagi támogatást és erőteljes ideológiai befolyást is jelent. E vidékek stratégiai jelentősége és gazdasági potenciálja, valamint az itt élő népek önazonosságának alakulása és viszonya a radikális iszlám irányzatokhoz azonban már egy új történet felé kalauzol bennünket! ☺

OZONE UNIVERZUM

LEHOZZUK ÖNÖKNEK A CSILLAGOKAT
AZ OZONENETWORK MŰSORÁN

SZERZŐINK

Berezki Maija (1992) földtudományi kutató, jelenleg az ELTE tudománykommunikáció szakos hallgatója. Érdeklődési köre a paleontológiától kezdve a múzeumpedagógián át – származása révén – a finn és észt kultúráig terjed

Cseh Zsombor (1990) a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi tanulmányok szakos hallgatója és az Eupolisz Utazási Iroda túravezetője. Legfőbb érdeklődési és kutatási területe a Közel-Kelet, illetve tágabban az iszlám világ társadalmi és politikai kérdései, valamint a nemzetközi terrorizmus

Dudda Roland (1978) agrármérnök, trópusi mezőgazdasági szakmérnök. A Bécsi Agrártudományi Egyetem munkatársaként mezőgazdasági kísérletekkel foglalkozik. Utazásai során trópusi-szubtrópusi országok mezőgazdaságát tanulmányozza

Faragóné Huszár Szilvia (1971) térképész, földrajztanár, korábban a VÁTI, jelenleg a Lechner Tudásközpont vezető térségi tervezőjeként 1996 óta foglalkozik területi tervezéssel, azon belül 2006 óta a Balaton-törvénnyel

Francsics László (1984) építészmérnök, fotográfus, egyetemi oktató, a Magyar Csillagászati Egyesület tagja. Csillagászati képrögzítéssel 2003 óta foglalkozik, szakterülete az asztrofizikai érdekességek esztétikus bemutatása. A hazai asztrofotósmozgalom egyik fő szervezője

Jakab Gusztáv (1975) biológus, a Szent István Egyetem GAEK egyetemi docense. Szakterülete a Kárpát-medence virágos növényeinek rendszertana, valamint a negyedidőszaki klíma- és vegetációfejlődés. Kutatásai mellett különösen fontosnak tartja az eltűnő természeti értékek fényképes dokumentálását

Karácsonyi Dávid (1981) geográfus, szakterülete a terület- és településfejlesztés. Kedvenc tájai a volt Szovjetunió iparvidékei, de hosszabb időt töltött ösztöndíjasként Kelet-Ázsiában is. Az MTA CSFK Földrajztudományi Kutatóintézetének munkatársa

Kósa István (1984) ökológus, civil környezetvédő, fotós. Gerald Durrell könyveit olvasva nőtt fel Erdélyben, a Csíki-medencében. Fotósként leginkább az erdélyi világ hétköznapijait és a túl sok lehetőséggel megáldott emberiség ténykedésének mindenhol megnyilvánuló ellentmondásait érdeklik

Kőszegi Margit (1980) földrajz és történelem szakos tanár, az ELTE Földtudományi Doktori Iskolájában szerzett tudományos fokozatot. Társadalomföldrajzi kutatásai a hazai etnikai földrajzi irányzatokhoz kötődnek

Ladányi Tamás (1972) asztrofotós, tanár, a „The World At Night” nemzetközi elit fotográfusszervezet tagja. Munkájában a csillagászat és a földrajz kapcsolatának megjelenítésére fókuszál, művészeti aspektusból és tudományos ismeretterjesztés céljából

Morvai Szilárd (1975) fényképész, a magyar táj természeti értékeinek megismerésével és bemutatásával foglalkozik. Legkedveltebb élőhelyei: a magyar puszta és az Alföld vizes élőhelyei

Tuba Z. István (1963) mérnök, amatőr természet-, ország-, ritkábban világgjáró. A hegymászás időről időre, minden rendszerességet nélkülöző módon, beköszön életébe

FOTÓ: JAKAB GUSZTÁV

JAKAB GUSZTÁV–SÜMEGI PÁL: INGOVÁNYOS TEREPEN

A titokzatos lápvilág egyik közismert jellemzője, hogy száraz lábbal bajos az átkelés. A víz állandóan a felszín közelében van. Egyes lápoknál ez folyamatos sekély vízborítást jelent, míg másoknál kis tavacskák tarkítják a felszínt, vagy a mohába süppedő gumicsizmánk nyomán víz fakad fel a tőzegeből. A Kárpát-medencében különösen jellemzőek az úgynevezett ingólápok vagy úszólápok, ahol a láp felszíne alatt akár több méter vastag vízréteg helyezkedhet el.

SZIRMAI GÁBOR: HISTORIKUS METSZETEK – FÖLDRAJZI IDŐKAPSZULÁK

A könyvnyomtatás feltalálása és a fényképek sokszorosítása közt eltelt négy évszázadból az egyedi készítésű rajzokon és festményeken kívül csak a metszetek adhattak képi ábrázolást a távoli tájakról, népekről, természeti jelenségekről. Az utazók közül sokan maguk is kiváló rajzolóok voltak, kiknek rajzait a metszők fémbe másolták. Mutatják ezt Magyar László bennszülöttviseleteket bemutató rajzai, Reguly Antal uráli térképei, Éder Ferenc rajzai és térképe Dél-Amerikáról, Xántus János indiánábrázolásai, Schöffl Ágoston Kőrösi Csoma Sándor arcképe, Cholnoky Jenő kínai naplójai...

BALÁZS ISTVÁN „BALU”: AMERIKAI RAGADOZÓVONULÁS: ÚJ-MEXIKÓI MADÁRLESEN

17 ragadozófaj több mint 3000 egyede, majdnem 400 gyűrűvel jelölve, több mint 500 óra megfigyelés közel 3000 méteres magasságban, 70 nap sátrazás. És épp 30 éve kezdődött az első hivatalos ragadozómadár-számlálás itt, a Manzano-hegységben, kőhajításnyira a Sziklás-hegység legdélebbi pontjától, Santa Fétől délre, Új-Mexikóban. A megfigyelők célja máig ugyanaz: az átvonuló ragadozó madarak lehető legprecízebb számbavétele.

FOTÓ: BALÁZS ISTVÁN „BALU”

ALAPÍTVÁ: 1872

1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Telefon: (1) 231-4040.
Fax: (1) 231-4045
Honlap: www.foldrajzitasasag.hu
E-mail: info@foldrajzitasasag.hu

Elnök: Dr. Gábris Gyula
Alelnökök: Dr. Kovács Zoltán
Dr. Michalkó Gábor
Főtítká: Dr. Mari László
Ügyvivő: Heiling Zsolt
Titká: Eröss Ágnes

Szaksztyályok:
Biztonságföldrajzi és Geopolitikai Szaksztyály, Expedíciós Szaksztyály, Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Szaksztyály, Hegymászó Szaksztyály, Oktatás-módszertani Szaksztyály, Egészségföldrajzi Szaksztyály, Természetföldrajzi Szaksztyály, Térképészeti Szaksztyály, Turizmusföldrajzi Szaksztyály, Földrajztanári Szaksztyály

Területi osztályok:
Bakony–Balaton-vidéki Osztály (Veszprém)
Borsodi Osztály (Miskolc)
Debreceni Osztály
Dél-dunántúli Osztály (Pécs)
Duna-völgyi Osztály (Szekszárd)
Eger–Bükk-vidéki Osztály
Gyöngyös–Mátra-vidéki Osztály
Kisalföldi Osztály (Győr)
Kiskunsági Osztály (Kecskemét)
Közép-dunántúli Osztály (Székesfehérvár)
Körös-vidéki Osztály (Békéscsaba)
Nyírségi Osztály (Nyíregyháza)
Nyugat-magyarországi Osztály (Szombathely)
Szegedi Osztály
Székelyföldi Osztály (Csíkszereda)
Tolna megyei Osztály (Dombóvár)
Zalai Osztály (Nagykanizsa)

Könyvtár és gyűjteményei:
1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Tel.: (06-1) 309-2600/1443
(2015. november 15-től határozatlan ideig zárva tart.)

Az éggömböt tartó Atlasz a Magyar Földrajzi Társaság védjegyként bejegyzett jelképe

Lapalapító (1929):
Dr. Milleker Rezső

Az új sorozat újraindítói (1999):
Dr. Nemerkenyi Antal
és Farkas Péter

1929–1933, felelős szerkesztő:
Dr. Milleker Rezső

1934–1944, szerkesztők:
Dr. Baktay Ervin és Dr. Kéz Andor

1999–2005, főszerkesztő: Dr. Nemerkenyi Antal

2005–2006, főszerkesztő: Dr. Vojnits András

2006-tól főszerkesztő: Dr. Nagy Balázs

**NEM NEHÉZ KIHÚZNI A TÖLTŐT,
HA MÁR NEM HASZNÁLOD!**

ÓVD A KÖRNYEZETET! TOVÁBBI TIPPEK: NEMNEHEZ.HU

PICASSO

ALAKVÁLTOZÁSOK • 1895-1972

Pablo Picasso: Olvasó nő, 1932 © Dation Pablo Picasso, 1979, MP137
© RMN-Grand Palais (Musée national Picasso-Paris)/René-Gabriel Ojeda
© 2016 - Succession Pablo Picasso - HUNGART

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

AUGUSZTUS 28-IG MEGHOSSZABBÍTVÁ

Főpatron:

Kisváltó partnerek:

Partnerek:

Művészeti partnerek:

Együttműködő partnerek:

Szponzor:

